

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin 5. kokous

Aika: 25.8.2020, klo 12-16

Paikka: Zoom-etäkokous

Paikalla:

Panelistit: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, tutkimusjohtaja Antti Arasto, VTT, prof. Ari Ekroos, Aalto-yliopisto, prof. Jouni Jaakkola, Oulun yliopisto, prof. Sirkku Juhola, Helsingin yliopisto, tutkimusprof. Paula Kivimaa, SYKE, tutkimusprof. Hannele Korhonen, Ilmatieteen laitos, prof. Jarek Kurnitski, Aalto-yliopisto, prof. Jukka Käyhkö, Turun yliopisto, prof. Peter Lund, Aalto-yliopisto, prof. Heli Peltola, Itä-Suomen yliopisto, tutkimusprof. Kristiina Regina, LUKE, prof. Jyri Seppälä, SYKE, apulaisprof. Annukka Vainio, Helsingin yliopisto.

Sihteeristö: erityisasiantuntija Heta Heiskanen, ympäristöministeriö, tohtorikoulutettava Sanna Lötjönen (sihteerit), Helsingin yliopisto, tiedesihteerit Matti Sihvonen, Helsingin yliopisto, koordinaattori Sally Weaver, Helsingin yliopisto.

Yhdyshenkilöt: erityisasiantuntija Petri Hirvonen, työ- ja elinkeinoministeriö, neuvotteleva virkamies Tatu Liimatainen, maa- ja metsätalousministeriö, erityisasiantuntija Laura Nurminen, oikeusministeriö, johtava asiantuntija Jukka Uosukainen, valtioneuvoston kanslia.

Vierailijat: Senior Consultant Riikka Rantakari, FitComm/Kaiku Helsinki.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:02.

2. Asialistan hyväksyminen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Tilannekatsaus

a. Tervetuloa uudelle panelistille

Heli Peltola on aloittanut uutena panelistina. Peltola toimii Itä-Suomen yliopistossa metsänhoitotieteen professorina.

b. Lausunnot ja kuulemiset

Kesän aikana on annettu lausunnot seuraavista aiheista:

- Ihmisoikeusselonteon valmistelu

- Rakennusten vähähiilisyyden arviointimenettely
- VM:n energiaverotyöryhmälle
- Asetus ilmastopaneelin valtionavustuksista

c. Ilmastolain tilanne ja viestit kuulemistilaisuudesta

Ilmastolakityöryhmä kuuli kesällä paneelia paneelin luonteesta ja tehtävistä. Ollikainen oli paikalla keskustelemassa. Aiheesta keskusteltiin. Ilmastolakia käsitellään paneelin lokakuun kokouksessa.

d. Yhteinen etäseminaari IPCC-työryhmän kanssa, 31.8.

Etäseminaari järjestetään 31.8. klo 13-16. Korhonen pitää esityksen IPCC-työryhmän puolesta ja Seppälä ilmastopaneelin puolesta.

5. Syksyn toimintasuunnitelma

a. Temaattisista painopisteistä

Keskusteltiin syksyn mahdollisista temaattisista painopisteistä: ilmastolaki, budjettiriihi ja vihreä elvytys, turve, liikennepolitiikka, teknologiaratkaisut, oikeudenmukaisuus ja sosiaalinen hyväksyttävyyys, LULUCF-politiikka, Green Deal, energiaverotus, komission vetystrategia ja hiilineutraalisuus.

b. Ilmastovuosikello

Käydään läpi hallinnon syksyn valmisteluaikataulua. Basecampista löytyvään exceliin on koottu, mitä syksyllä on tulossa. Aiheesta keskusteltiin.

c. Tulevat lausunnot, julkaisut ja tilaisuudet

Vihreä elvytys –hankkeen julkistus ja mediatilaisuus on 10.9. Sopeutumismuistio julkaistaan tiedotteella 28.8. Kulutusraportin julkistus on ehkä syyskuun lopussa tiedotteella.

Käyhkön hankeidea: Ilmastotoimien sosiaalinen oikeudenmukaisuus

Käyhkö on käynyt teemasta keskustelua Jaakkolan, Kivimaan ja Vainion kanssa. Taustana on edellisellä paneelin kaudella tehty Järvelän vetämä raportti sosiaalisesta hyväksyttävyydestä. Päästöpolun rinnalle olisi hyvä tuottaa tietoa toimien oikeudenmukaisuudesta ja hyväksyttävyydestä. Voitaisiin esim. puntaroida, miten eri elementit oikeudenmukaisuuksista voidaan ja tulee huomioida, mitä on jo tehty ja kuinka jatkossa tullaan tekemään. Miten päästöpolkujen oikeudenmukaisuus varmistetaan? Hankeideasta keskusteltiin ja hankesuunnitelmaa kehitetään keskustelun pohjalta. Hankesuunnitelma otetaan lokakuun kokoukseen hyväksyttäväksi.

6. MMM:n pyyntö ilmastokestävän maankäytön tutkimustarpeista: paneelin kokoaman muistion läpikäynti ja evästykset loppuhiontaan

Heikki Granholm ja Johanna Kohl vierailivat paneelin kesäkuun kokouksessa ja esittivät tietopyynnön ilmastokestävän maa- ja metsätalouden tutkimustarpeista. Paneelin tuottama muistio käydään läpi tässä kokouksessa. Muistiota esiteltiin ja sen sisällöstä keskusteltiin. Työryhmä muokkaa muistiota keskustelun pohjalta ja tämän jälkeen se toimitetaan ministeriölle.

7. Vihreä elvytys: tulokset ja suositukset

Lähtökohtana oli kuusi elvytyspakettia, joiden toimivuutta tutkitaan ilmaston, työllisyyden ja BKT:n suhteen. Analyysi toteutettiin EnviMat-mallilla. Rinnalla on toinen, yleisen tasapainon malli. Malleissa katsotaan, mitä kansantaloudessa tapahtuu noin kahden vuoden aikana. Syke on tehnyt myös kasvihuonekaasupäästöjen laskennan. Laskennassa oletetaan, että Suomi on hiilineutraaliosuudella. Tarkasteltavia elvytyspaketteja ovat energiatehokkuus, päästötön liikenne, talojen lämmitystaparemontit, uusiutuva energia, raideinvestointi ja sähköverkkoinvestoinnit. Jokaiseen pakettiin tulee julkisen vallan velkarahoituksella 300 M€ Lisäksi tulee yksityisiä panostuksia, joiden seurauksena kokonaisinvestointi on suurempi kuin 300 M€

Mikä tahansa paketeista parantaa työllisyyttä verrattuna COVID-skenaarioon. Raideinvestoinneilla ja sähkölatausinfraalla on suuri työllisyysvaikutus, mutta pieni päästövaikutus. Suuri päästövähennys ja kohtuullinen työllisyysvaikutus tulee sähköverkkoinvestoinnin ja uusiutuvan energian paketeista. Tässä on ensimmäinen tarkastelu toimien kohdistamisen avuksi. Kaikissa paketeissa julkisen vallan investointi oli 300 M€, mutta tulokset skaalautuvat lineaarisesti. Osia katsomalla voi etsiä järkevää pakettia pienemmälle budjetille.

Tuloksista ja suosituksista keskusteltiin. Työstämistä jatketaan keskustelun pohjalta. Johtopäätöksiin liittyvät asiat toimitetaan kaikille katsottavaksi hyvissä ajoin ennen mediatilaisuutta.

8. Hankekatsaus

Metsähankkeessa on odotettu uuden panelistin nimitystä. Todetaan kaikkien hankkeiden olevan liikkeellä. Tarkemmat hankekatsaukset siirretään lokakuun kokoukseen. Kaikkien hankkeiden hankesuunnitelmat ladataan basecampiin.

9. Muut mahdolliset asiat

KAISU-työryhmä pyysi panelistia asiantuntijaksi. Seppälä valittiin paneelin edustajaksi.

Kolmen tiedepaneelin yhteistyö: kestävän kehityksen paneeli, luontopaneeli ja ilmastopaneeli. Weaver lähettää kaikille linkin yhteiseen pohdintatilaisuuteen. Juhola ottaa ilmastopaneelissa vastuun tiedepaneelien yhteistyöstä.

Turvetyöryhmä haluaisi kuulla paneelia. Esittäjä valitaan teeman mukaan. Regina koordinoi asiaa. Mahdolliset ajankohdat ovat ti 22.9., to 22.10. ja to 19.11.

YM järjestää kiertotalouden pyöreän pöydän keskustelun, johon toivotaan paneelin edustajia. Annetaan kokoonkutsujille Kurnitskin, Araston, Seppälän ja Kivimaan nimet. Weaver lähettää tapaamisen ajankohdan kyselyyn.

a. Seuraavat kokoukset

Lokakuun kokous on torstaina 15.10. klo 12-16.

Marraskuun kokous on torstaina 26.11. klo 12-16.

10. Paneelin sisäiset asiat (vain panelistit ja sihteeristö)

Keskusteltiin EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta, tarpeista paneelin viestinnälle ja uusien hankkeiden rahoituksesta.

11. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:16.